

DÜNYA EKONOMİK FORUMU GELECEĞİN MESLEKLERİ 2025 RAPORUNU YAYIMLADI

Dünya Ekonomik Forumu, "Mesleklerin Geleceği" Raporunun 2025 versiyonunu yayımladı. 2025 Geleceğin Meslekleri Raporu, organizasyonların, 2030 yılına kadar iş gücü piyasasının nasıl evrileceğini analiz etmektedir. Analiz için, 2024 sonunda gerçekleştirilen Dünya Ekonomik Forumu'nda yapılan "Geleceğin Meslekleri Anketi" verileri kullanılmıştır. Anket, 22 endüstri kümesi ve 55 ekonomide toplamda 14.1 milyon işçiyi istihdam eden 1.000'den fazla küresel işvereni bir araya getirmektedir.

Rapora göre, 2025 yılı, küresel iş gücü pazarında devam eden dönüşümlerle birlikte başlamıştır. COVID-19 pandemisi, artan yaşam maliyetleri, jeopolitik çatışmalar, iklim krizi ve ekonomik durgunluklar, teknoloji odaklı istihdam değişimlerini daha karışık hale getirdi. Küresel ekonomik görünüm istikrar kazanıyor gibi görünse de küresel büyüme tahminleri 2025 için %3.2 daha aşağıda yapıldı. Küresel enflasyonun düşmesi ve 2025 yılı sonuna kadar %3.5'e ulaşması bekleniyor ancak yaşam maliyetleri dünya çapında hala yüksek seviyelerde kalmaktadır. Küresel işsizlik oranı ise %4.9 ile 1991'den bu yana en düşük seviyeye gelmiş durumda. Ancak bu düşüş, rapora göre çeşitli eşitsizlikleri gizliyor; orta gelirli ülkeler işsizlikte azalma yaşarken, düşük gelirli ülkelerde artış görüldü; 2022'de %5.1 olan oran, 2024'e kadar %5.3'e yükseldi.

2020'den beri küresel işsizlik oranı %6.6 ile zirve yaparken, erkekler için bu oran %4.8, kadınlar için ise oran %5.2 oldu. Küresel genç işsizlik oranı, küresel toplam işsizlik oranıyla paralel olarak seyretse de %13 gibi yüksek bir seviyede kaldı.

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından, işsizlik ve düşük istihdamı daha kapsamlı değerlendirebilmek için kullanılan ölçüt olan iş boşluğu (jobs gap) azalmaktadır. İş boşluğu, iş bulmakla ilgilenen, istihdamı olmayan tüm kişileri kapsamaktadır. Raporda, 2024 yılında 402 milyon ek iş ihtiyacı çıktığı, küresel iş boşluğu azalma eğilimindeyken düşük gelirli ekonomilerde pandemi öncesi seviyelere kıyasla artış, alt orta gelirli ekonomilerde ise iş boşluğunda azalma görüldüğü ifade edilmektedir. Tüm ülke gelir gruplarında, kadınlar için iş boşluğu erkeklerinkinden daha yüksektir, ancak cinsiyet farkları en belirgin şekilde düşük gelirli ve özellikle alt gelirli ekonomilerde görülmektedir.

Küresel iş gücü katılım oranı, pandemi sırasında yaşanan bir düşüşün ardından toparlanmış ve şimdi tüm gelir grupları için 2019 seviyelerine benzer seviyelere gelmiştir. Düşük gelirli ekonomilerde, iş gücü katılım oranı 2019 seviyelerinin üzerine çıkmıştır. Bu, düşük-orta gelirli ekonomilerin, önümüzdeki yıllarda çalışma yaşındaki nüfus artışının büyük bir kısmını yönlendireceği düşünülürse dikkat çekicidir. Çalışma yaşındaki nüfus artışı ve iş gücü katılım oranları, bu ekonomilerde iş yaratmanın önemini vurgulamaktadır.

1-İş gücü piyasası dönüşümünün itici güçleri

Teknolojik gelişmeler, ekonomik belirsizlik, yeşil ekonomiye geçiş, jeoekonomik ve demografik değişiklikler küresel işgücü piyasasındaki dönüşümü tetikleyerek hem işleri hem de gerekli yetenekleri yeniden şekillendirmektedir. Raporda, makro trendlerin 2030 yılına kadar yaratacağı dönüşümlerle ilgili şirketlere bir yöntem çerçevesi sunulmaktadır.

a) Teknolojik Gelişmeler

2025-2030 yılları arasında dijital erişimin artmasının iş dünyasında büyük değişimlere yol açması beklenmektedir. İşverenlerin %60'ı, dijital erişimin genişlemesinin işlerini dönüştüreceğini düşünüyor. Yapay zeka (AI) ve bilgi işleme teknolojileri, iş dünyasında en büyük etkiyi yaratacak teknolojiler arasında öne çıkıyor.

Generatif Yapay Zeka (GenAI), 2022'de ChatGPT'nin piyasaya sürülmesinden sonra hızlı bir şekilde büyümüş, bu alandaki yatırımlar yaklaşık 8 kat artmıştır. GenAI becerilerine olan talep, hem işletmelerde hem de bireyler arasında hızla artmaktadır. Özellikle bilgi teknolojileri sektörü, yapay zeka uygulamalarını benimseyen ilk sektörken, inşaat gibi bazı sektörler geride kalmaktadır. Düşük gelirli ekonomilerde ise, GenAI kullanımı sınırlıdır.

Robotlar ve otonom sistemler ise 2020'den itibaren yıllık %5-7 oranında bir büyüme göstermiştir. 2023'te, robot yoğunluğu her 10.000 çalışan için 162 birime ulaşmış ve bu sayı yedi yıl öncesine göre iki katına çıkmıştır. Robot kullanımı, Çin, Japonya, ABD, Güney Kore ve Almanya gibi ülkelerde yoğunlaşırken, Sahra Altı Afrika, Orta Asya, Orta Doğu ve Kuzey Afrika gibi bölgelerde beklentiler daha düşüktür. Generatif AI için en yüksek talep Hindistan ve ABD'den olmaktadır.

Bu gelişmeler, GenAI'nin iş dünyasında insan becerilerini geliştirmesi, daha az uzmanlaşmış çalışanların daha geniş bir uzmanlık yelpazesinde görev yapabilmesi ve mühendislik, doktorluk gibi mesleklerde karmaşık problemleri daha hızlı çözme yeteneği kazandırması gibi yararlar sağlayabilir. Ancak, bu gelişmelerin olabilmesi için teknoloji gelişiminin insan becerilerini artırmaya odaklanması gerektiği belirtilmektedir. Aksi takdirde, iş gücünün yerini alacak teknolojiler, eşitsizlik ve işsizlik yaratabilir.

b) Ekonomik Belirsizlik

Raporda, 2025 yılı küresel ekonomik görünümünün, temkinli bir iyimserlik ve belirsizliklerin bir karışımı olacağı öngörülüyor. Dünya Ekonomik Forumu'na göre küresel koşullarda iyileşme belirtileri olsa da ekonomik zayıflıklar devam ediyor; ekonomistlerin çoğu kısa vadede ekonomik koşulların sabit kalacağını öngörse de değişim bekleyenlerin çoğunluğu koşulların kötüleşmesini bekliyor.

IMF, 2025 için küresel büyümenin %3.2 seviyesinde kalacağını öngörüyor, ancak bazı gelişmekte olan ekonomilerde önemli büyüme revizyonları yapılmış durumda. Bununla birlikte, birçok ekonomide fiyat baskıları devam ediyor ve özellikle düşük gelirli ülkelerde enflasyon çok daha yüksek seviyelerde.

c) Jeoekonomik Değişim

Jeoekonomik gerilimlerin artışı, küresel ticaret ve tedarik zincirleri üzerinde tehdit oluşturmakla birlikte, özellikle gıda ve enerji gibi temel ihtiyaç harcamalarının hane halkı tarafından daha fazla yapıldığı düşük gelirli ekonomiler, bu durumdan daha belirgin şekilde etkilenmektedir. Hükümetler ise jeoekonomik zorluklara yanıt olarak ticaret ve yatırım kısıtlamaları uyguluyor, sübvansiyonları artırıyor ve sanayi politikalarını yeniden şekillendiriyor.

Dünya Ticaret Örgütü (WTO), 2020 ile 2024 arasında ticaret kısıtlamalarının iki katına çıktığını ve 2024 yılı itibarıyla ithalat kısıtlamalarının küresel ithalatın %10'una ulaştığını bildiriyor. Raporda, artan korumacı önlemlerin, inovasyon ve teknoloji transferi fırsatlarını azaltması sonucu gelişmekte olan ekonomilerdeki büyümeyi engelleyebileceği ve küresel büyüme için risk oluşturabileceği belirtiliyor.

Geleceğin Meslekleri anketine katılan işverenlerin yaklaşık üçte biri artan jeopolitik gerilimler ve çatışmaların organizasyonel dönüşümü yönlendiren başlıca faktörler olduğunu düşünüyor. Ayrıca işverenlerin %23'ü, ticaret ve yatırım kısıtlamalarının arttığını, %21'i ise sübvansiyonlar ve sanayi politikalarının operasyonlarını yeniden şekillendirdiğini belirtiyor.

d) Yeşil Dönüşüm

Küresel iklim müzakereleri giderek daha karmaşık bir hale gelse de, yeşil dönüşüm, birçok organizasyon için hala öncelikli bir hedef. İşverenlerin çoğu, karbon salınımlarını azaltma çabaları ve yatırımlarının organizasyonel dönüşümün ana itici gücü olacağını düşünüyor. Özellikle otomotiv, havacılık endüstrileri, madencilik ve metal sektörlerini karbon salınımını azaltma çabalarıyla önemli dönüşümler beklediği belirtiliyor.

Raporda, yeşil dönüşüm becerilerindeki talebin ise arzdan daha çok olduğu, 2022 ile 2023 yılları arasında yeşil beceriler edinmeye yönelik iş gücünün %12 ancak yeşil dönüşüm ile ilgili beceri gerektiren iş ilanlarının yaklaşık % 22 arttığı bilgisi veriliyor. Bu da konu ile ilgili yetenek ve eğitimlerin artırılması gerektiğini gösteriyor.

e) Demografik Değişim

Dünya şu anda iki önemli demografik değişim yaşıyor:

1. Yüksek gelirli ekonomilerde doğurganlık oranlarındaki azalma ve yaşam beklentisinin artması nedeniyle çalışan yaşındaki nüfusun yaşlanması ve azalması ile küçük bir çalışan kitle üzerindeki baskı artıyor bunun da uzun vadede iş gücü temininde zorluklara yol açacağı düşünülüyor. Bu ekonomilerde, işverenler sektörel yetenek bulma konusunda daha karamsar ve çoğu, iş gücünün daralmasıyla, otomasyon kullanımını ve iş gücünü artırım stratejilerini hızlandırmayı planlıyor.
2. Düşük gelirli ekonomilerde ise genç nüfusun giderek iş gücüne katılmasıyla, çalışan yaşındaki nüfus artıyor. 2050 yılına kadar düşük gelirli ülkelerin dünya genelindeki çalışan yaşındaki nüfusun %59'unu oluşturması bekleniyor. Ancak bu sayının artması sadece kapsayıcı iş yaratma stratejileriyle başarıya ulaşabilir. Dünya Bankası'na göre, önümüzdeki 10 yıl içinde gelişen ekonomilerde 1.2 milyar genç iş gücü yaşına ulaşacak ancak bu ülkelerdeki iş piyasası yalnızca 420 milyon yeni iş yaratacak. Bu da 800 milyon gencin ekonomik belirsizlik içinde kalmasına yol açabilir.

Mesleklerin Görünümü

Geleceğin Meslekleri 2025 Raporuna göre, 2030 yılına kadar en hızlı büyüyen mesleklerin çoğu, teknolojik gelişmelerden, özellikle yapay zeka (AI) ve robotik alanlarındaki ilerlemeler ile dijital erişimin artmasından kaynaklanacak. En hızlı büyümesi beklenen iş rolleri arasında şunlar yer alıyor; Büyük Veri Uzmanları, FinTech Mühendisleri (Finansal Teknoloji Mühendisliği), Yapay Zeka ve Makine Öğrenimi Uzmanları, Yazılım ve Uygulama Geliştiricileri

Teknoloji ve jeoekonomik eğilimler ise güvenlik yönetimi uzmanları, bilgi güvenliği analistleri gibi güvenlik ile ilgili iş rollerinin büyümesine neden oluyor.

Yeşil ve enerji geçişiyle ilgili roller de en hızlı büyüyenler arasında yer alıyor. Bu roller, karbon emisyonlarını azaltma ve iklim değişikliğine uyum sağlama çabalarındaki artan yatırımlar ve çabalarla destekleniyor. Otonom ve elektrikli araç uzmanları, çevre mühendisleri, yenilenebilir enerji mühendisleri bu roller arasında yer alıyor. Tarım işçiliği de bu sebeple önümüzdeki 5 yıl içinde en hızlı büyüyen rollerin başında geliyor. Ayrıca inşaat işçiliği, hemşirelik profesyonelleri, sosyal hizmet ve danışmanlık profesyonelleri ve kişisel bakım hizmetleri gibi işler de hızla büyüyen iş alanları arasında yer alıyor.

Raporda, en hızlı düşüşe geçmesi beklenen roller arasında ise daha çok idari roller yer alıyor. Kasa görevlileri, idari asistanlar ve yöneticiler, baskı işçileri, muhasebeciler ve denetçiler, grafik tasarımcılar azalan rollerden bazıları.

2025 raporunda, Gelecekteki İşler Raporu ilk kez 2016 yılında yayımlandığında, anket yapılan işverenlerin, çalışanların becerilerinin önümüzdeki yıllarda kesintiye uğrayacağı beklentisinin olduğu ancak pandemi sonrasındaki dönemde, işverenlerin bu değişimlere uyum sağlamaya başladıkları bilgisi veriliyor. Dijital araçların hızla benimsenmesi, uzaktan çalışma çözümleri ve makine öğrenimi ve üretici yapay zeka gibi ileri düzey teknolojiler, şirketlere, hızlı teknolojik değişimi yönlendirmek için gereken kritik becerileri daha iyi anlamaları adına ilgili deneyim sağladı. Genel olarak, işverenler, 2030 yılına kadar çalışanların temel becerilerinin %39'unun değişmesini bekliyor. Bu beklenti içinde çalışan becerilerinde azalış olsa da eskiye göre daha az karamsarlar. Bunun nedeni ise sürekli öğrenme, beceri geliştirme ve yeniden beceri kazandırma programlarına artan odaklanma gibi olması gözüküyor.

Yapılan anketlere göre önümüzdeki 5 yılda çalışanların sahip olması gereken yetenekler; analitik düşünme, esneklik ve dayanıklılık, çeviklik, liderlik, sosyal etki becerileri, yaratıcı düşünme, motivasyon ile öz farkındalık. Bu ihtiyaçları, teknolojik okuryazarlık, empati ve aktif dinleme, merak ve yaşam boyu öğrenme, yetenek yönetimi, hizmet odaklılık ve müşteri hizmetleri gibi beceriler takip ediyor. Bu beceriler, teknik yeterlilik, güçlü kişilerarası yetenekler, duygusal zekâ ve sürekli öğrenmeye olan bağlılığın önemli rolünü yansıtmaktadır; bu da katılımcıların, çalışanların günümüz iş ortamlarında başarılı olabilmek için hem teknik hem de yumuşak becerileri dengelemesi gerektiğine dair beklentilerini göstermektedir.

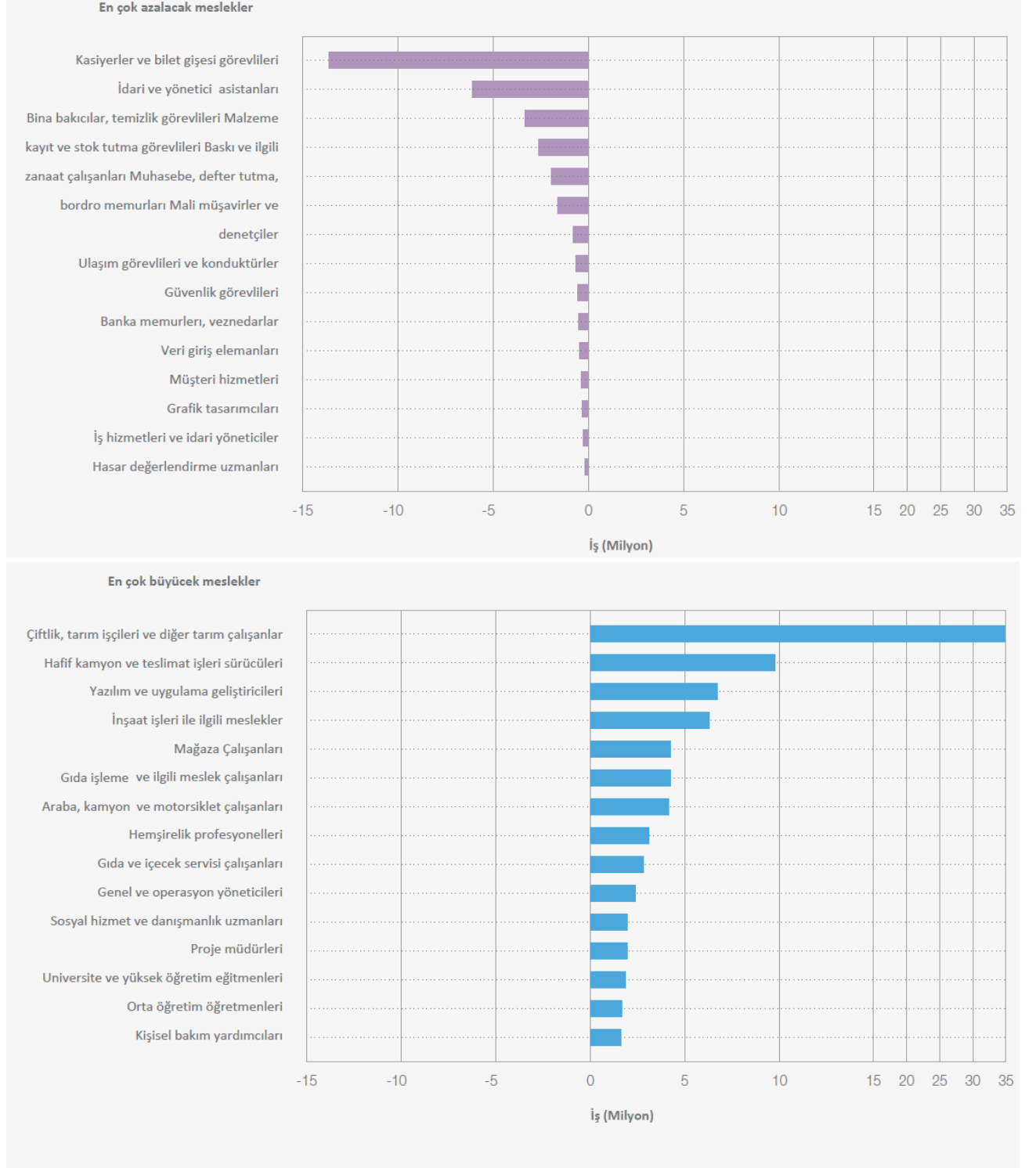
Türkiye

Dijital erişime artışın, 2025-2030 döneminde Türkiye'deki iş gücü piyasasında değişim yaratacağı düşünülüyor. Raporda, yapay zeka, robotik ve enerji teknolojileri gibi teknolojilerin firma operasyonlarını dönüştüreceği, robotik mühendisleri, yenilenebilir enerji mühendisleri ve otonom ve elektrikli araç uzmanlarının Türkiye'de de yeni meslekler arasında yer alacağı belirtiliyor. İşverenler, 2030'a kadar iş başında gereken becerilerin %44'ünün kesintiye uğrayacağını tahmin ediyor; bu oran, küresel ortalama olan %39'dan daha yüksektir. Yapay zeka ve büyük veri, teknolojik okuryazarlık, ağlar ve siber güvenlik, ülkedeki en hızlı büyüyen beceriler olarak belirlenmiş olmakla beraber çok dilliliğin önemi de ortalamanın üzerinde artacak gibi gözüküyor.

Raporun orijinal versiyonuna <https://www.weforum.org/publications/the-future-of-jobs-report-2025/> linkinden ulaşabilirsiniz.

En çok büyüyen ve azalan meslekler (2025-2030)

ILO meslek istihdam istatistiklerine ve anket yapılan işverenler tarafından verilen bilgilere göre hesaplanmıştır.

Kaynak: Dünya Ekonomik Forumu, Geleceğin Meslekleri anketi 2024,; Uluslararası Çalışma Örgütü İstatistikleri